

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.004.05.2022

Prezes
Monika Zima-Parjaszewska
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością Intelektualną
ul. Głogowa 2B
02-639 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/032 Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowane przez samorządy województw

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną ¹ ul. Głogowa 2B, 02-639 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Zima-Parjaszewska, Prezes Stowarzyszenia od 24 czerwca 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykonywanie dotowanych zadań i uzyskanie zakładanych rezultatów. 2. Legalność i gospodarność wykorzystania środków.
Okres objęty kontrolą	2019-2021. Dla realizacji celu kontroli wykorzystano dane i dokumenty z okresu późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Maria Smereczyńska, radca Prezesa NIK, upoważnienie do kontroli nr KPS/42/2022 z 11 lipca 2022 r.

(akta kontroli tom I, str. 1-3)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zrealizowane w latach 2019-2021 przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną zadania publiczne, zlecone przez Województwo Mazowieckie, przewidziane w dwóch umowach zawartych w roku 2019. Wszystkie postanowienia umów zostały zrealizowane, osiągnięte zostały też zakładane w ofertach rezultaty. Działania dotyczące realizacji zadań były prawidłowo dokumentowane.

Zadania zawarte w obu umowach zrealizowali pracownicy z kwalifikacjami określonymi w ofercie i umowie. Diagnozy sporządzone przez prowadzących w ramach realizacji projektu pt. *Samodzielność na co dzień. Program wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną w rozwijaniu samodzielności i niezależności*⁴ wykazały zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności uczestników projektu. Uczestnictwo we wszystkich warsztatach przyczyniło się do wzrostu umiejętności w obszarze kompetencji społecznych oraz do budowania postawy świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Bezpośrednim efektem realizacji projektu pt. *Droga do włączenia osób z niepełnosprawnościami na rynek pracy – KROK 1 – Przygotowanie zasobów*⁵ było podniesienie kompetencji społeczno-zawodowych uczestników projektu. Pozwoliło im zidentyfikować własny potencjał zawodowy, sprecyzować plany zawodowe oraz z pomocą prowadzących warsztaty określić kolejne kroki, aby osiągnąć cel – zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Realizacja Zadania nr 4 pomogła też rodzicom/opiekunom osób z niepełnosprawnością intelektualną uzyskać wiedzę dotyczącą możliwości i potencjału ich

¹ Dalej: Stowarzyszenie lub PSONI.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Zadanie nr 1.

⁵ Dalej: Zadanie nr 4.

dzieci/podopiecznych. Realizacja tego zadania pozwoliła PSONI nawiązać ścisłą współpracę z lokalnymi podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zbudować lokalne koalicje w tym zakresie, co według PSONI, przyczyni się do zachowania trwałości wypracowanych rezultatów.

PSONI przestrzegało zasad wykorzystania przyznanych środków, określonych w umowach. Prawidłowo sfinansowało i rozliczyło koszty kwalifikowalne w ramach skontrolowanych projektów, a także wniosło wymagany własny wkład osobowy. Sprawozdania z realizacji projektów sporządzono terminowo, na podstawie ewidencji księgowej, prowadzonej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie dotowanych projektów i uzyskanie zakładanych rezultatów

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą (2019-2021) PSONI⁷ zawarło dwie umowy z Województwem Mazowieckim o zlecenie realizacji zadań publicznych, zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na łączną kwotę 308 091,00 zł. Obydwie umowy zostały zawarte w roku 2019, a w imieniu Województwa podpisał je p. Aleksander Kornatowski – p.o. Dyrektora Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej⁸, działający na podstawie pełnomocnictwa udzielonego na podstawie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego, nr 1120/62/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r.

Kontrolą objęto wykonanie obydwu projektów (Zadanie nr 1 i Zadanie nr 4⁹) zrealizowanych przez PSONI na podstawie tych umów, na łączną kwotę 308 091,00 zł (100%).

1. Zadanie nr 1 było realizowane przez PSONI na podstawie umowy o realizację zadania publicznego, nr 232/329/19 z dnia 10 września 2019 r.¹⁰, w terminie zgodnym

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową, niedochodową i samopomocową. Reprezentuje interesy, wypowiada się i działa na rzecz oraz w imieniu osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce, ich rodzin i opiekunów. Działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o Stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261) oraz na podstawie Statutu. Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka. PSONI prowadzi nieodpłatną działalność pożytku publicznego na podstawie art. 7 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, ze zm., dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

⁸ Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej (dalej: MCPS) – pełnomocnik Województwa Mazowieckiego ds. realizacji niektórych publicznych zadań zleconych w obszarze „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”, ustanowiony po rozstrzygnięciu otwartego konkursu ofert (podstawa – uchwała zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 6 sierpnia 2019 r., nr 1120/62/19).

⁹ Skrócone nazwy zadań: Zadanie nr 1 i Zadanie nr 4 pochodzą od nazw obszarów z uchwały nr 1120/62/19 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 6 sierpnia 2019 r.; dotacje przyznane PSONI uwzględniono w ramach Zadania nr 1 i Zadania nr 4, które opisano w odrębnych dla każdego zadania załącznikach, wymieniając w nich tytuły projektów, które wygrały konkurs – odpowiednio – Zadanie nr 1 to obszar: *Organizowanie i prowadzenie szkoleń, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych aktywizujące zawodowo i społecznie te osoby oraz* Zadanie nr 4 to obszar: *Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy, w szczególności przez: a) doradztwo zawodowe; b) przygotowanie i wdrożenie indywidualnego planu drogi, życiowej i zawodowej; c) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, mających na celu przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy i utrzymania w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.*

¹⁰ W ramach rozstrzygniętego konkursu ofert na realizację w 2019 r. zadań publicznych Województwa Mazowieckiego, dotyczącego obszaru „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”, ogłoszonego przez Zarząd Województwa Mazowieckiego 30 kwietnia 2019 r. uchwałą nr 578/43/19, skorygowaną uchwałą nr 669/46/19 z 2019 r., dnia 20 maja; Zarząd Województwa Mazowieckiego rozstrzygnął konkurs 6 sierpnia 2019 r., podając wyniki w uchwale nr 1120/62/19.

z umową, tj. od 11 sierpnia 2019 r. do 15 grudnia 2019 r. Całkowity koszt zadania publicznego, zapisany w umowie, wyniósł 34 511,00 zł. Zleceniodawca przekazał na realizację tego zadania, zgodnie z umową, 26 991,00 zł, natomiast Zleceniobiorca został zobowiązany w umowie do przekazania wkładu osobowego o wartości 7520,00 zł. Aneks z dnia 1 października 2019 r. do umowy wprowadzono zmiany dotyczące podania nowego numeru rachunku Zleceniobiorcy, wskazanego do przekazania przez Zleceniodawcę środków finansowych na realizację tego Zadania. Zadanie nr 1, zgodnie z ofertą i umową, miało zwiększyć samodzielność 30 dorosłych osób z niepełnosprawnościami, zatrudnionych na otwartym rynku pracy lub przygotowujących się do podjęcia zatrudnienia. Podniesienie ich kompetencji dotyczyło bezpiecznego korzystania z Internetu, wdrożenia zasad racjonalnego odżywiania się i samodzielnego przygotowywania posiłków, a także gospodarowania własnymi środkami finansowymi oraz organizowania czasu wolnego. W Projekcie monitorowano twarde i miękkie rezultaty osiągnięcia celów. Koordynator Projektu monitorował rezultaty twarde – poprzez monitorowanie wskaźników godzinowych w poszczególnych obszarach tematycznych. Natomiast miękkie rezultaty poszczególnych zagadnień tematycznych oceniano prowadząc pomiary w oparciu o testy wiedzy i ocenę umiejętności prowadzoną przed i po zakończeniu poszczególnych zadań. Trwałość rezultatów w ramach przedmiotowego Projektu jest weryfikowana na bieżąco, ponieważ uczestnicy tego Projektu są nadal objęci wsparciem PSONI. Na potrzeby tego Projektu PSONI opracowało *Regulamin rekrutacji uczestników projektu* oraz szereg formularzy do prowadzenia monitoringu Zadania nr 1¹¹, opatrzonych logo Zleceniodawcy i własnym oraz informacją wskazującą, że Projekt jest współfinansowany ze środków przekazanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego¹². Wszystkie przygotowane dokumenty posłużyły do monitorowania Zadania nr 1 i złożenia sprawozdania ze zrealizowanego Projektu. Zgodnie z umową nr 232/329/19, zawartą 10 września 2019 r., PSONI 10 stycznia 2020 r. złożyło końcowe sprawozdanie z wykonania zadania publicznego pt. „Samodzielność na co dzień. Program wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną w rozwijaniu samodzielności i niezależności”, o którym mowa w art. 18 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Sprawozdanie z wykonania Zadania nr 1 i rozliczenia dotacji na kwotę 26 826,12 zł¹³, złożone 10 stycznia 2020 r., zostało zaakceptowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej 31 stycznia 2020 r.¹⁴

(akta kontroli tom I, str. 257-273, 276, 308-314, 316-317, 318-319, 320–346, 425-433)

2. Zadanie nr 4 było realizowane przez PSONI na podstawie umowy o realizację zadania publicznego, nr 233/330/19 z dnia 10 września 2019 r.¹⁵, w terminie zgodnym z umową, tj. od 11 sierpnia 2019 r. do 15 grudnia 2019 r. Całkowity koszt zadania publicznego, zapisany w umowie, wyniósł 352 200,00 zł. Zleceniodawca przekazał na realizację tego Zadania, zgodnie z umową, 281 100,00 zł, natomiast Zleceniobiorca został zobowiązany w Umowie do przekazania wkładu osobowego o wartości

¹¹ Formularz uczestnika, deklaracja uczestnictwa w projekcie, lista obecności, klauzula informacyjna RODO, oświadczenie o rezygnacji z udziału w projekcie;

¹² Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy nr 232/329/19.

¹³ Wszelkie różnice w pozycjach budżetowych (oszczędności), które powstały w trakcie realizacji projektu (np. większe ulgi dla osób niepełnosprawnych wchodzących grupowo do teatru, różnice w wysokości składek ubezpieczeniowych dotyczące wynagrodzeń prowadzących) PSONI zwróciło na konto Zleceniodawcy 164,88 zł, zgodnie z § 10 pkt 2 ust. 3 umowy nr 232/329/19.

¹⁴ Pismo nr MCPS.ON/450-4/2019; nr sprawy: 1-8/2019.

¹⁵ W ramach rozstrzygnięcia konkursu ofert na realizację w 2019 r. zadań publicznych Województwa Mazowieckiego, dotyczącego obszaru „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”, ogłoszonego przez Zarząd Województwa Mazowieckiego 30 kwietnia 2019 r. uchwałą nr 578/43/19, skorygowaną uchwałą nr 669/46/19 z 2019 r., dnia 20 maja; Zarząd Województwa Mazowieckiego rozstrzygnął konkurs 6 sierpnia 2019 r., podając wyniki w uchwale nr 1120/62/19 (otwarcie ofert złożonych w ramach konkursu nastąpiło 29 czerwca 2019 r.).

71 100,00 zł. Zadanie nr 4, zgodnie z ofertą i umową, dotyczyło budzenia świadomości 100 dorosłych osób z niepełnosprawnościami, a także ich rodziców/opiekunów, w zakresie bycia aktywnym na rynku pracy pomimo niepełnosprawności. Rozwój świadomości uczestników Projektu był prowadzony w ramach indywidualnego poradnictwa społeczno-zawodowego, także poprzez ukazywanie możliwości rynku pracy, nabywanie niezbędnych umiejętności społecznych i zawodowych do podjęcia pracy. W Projekcie monitorowano twarde i miękkie rezultaty służące osiągnięciu celu. Koordynator Projektu oraz mentor merytoryczny monitorowali stopień osiągania wskaźników osobowych i godzinowych, do czego posłużyły przygotowane do tego kwestionariusze. Natomiast rezultaty miękkie monitorował specjalista ds. ewaluacji, który oceniał, stopień podniesienia kompetencji społeczno-zawodowych uczestników Projektu, określonych w profilu kompetencji. Uczestnicy Projektu wypełnili kwestionariusze pomiaru kompetencji przed realizacją pierwszych zadań Projektu i po jego zakończeniu. Kwestionariusz mierzenia indywidualnego potencjału był przygotowany w dostępnej dla uczestników formie, składał się z 15 pytań podzielonych na trzy obszary. Trwałość wypracowanych rezultatów przejawia się w tym, że dzięki przeprowadzeniu Projektu, nawiązano współpracę z lokalnymi podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami. PSONI nadal współpracuje z podmiotami, które brały udział w realizacji tego Zadania, wspiera konsultacyjnie, udostępnia materiały, szkoli kadrę w tych podmiotach. Część osób, które brały udział w Projekcie zdecydowała się podjąć zatrudnienie przy wsparciu trenerów, inni nadal się do tego przygotowują, korzystając m.in. z agencji zatrudnienia wspomaganego – Centrum DZWONI, którą prowadzi PSONI. Na potrzeby tego Projektu PSONI opracowało *Regulamin rekrutacji uczestników projektu* oraz szereg formularzy do prowadzenia monitoringu Zadania nr 4¹⁶, zawierających logo Zleceniodawcy i własne oraz informację wskazującą, że Projekt jest współfinansowany ze środków przekazanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego¹⁷. Wszystkie przygotowane dokumenty posłużyły do monitorowania Zadania nr 4 i złożenia sprawozdania ze zrealizowanego Projektu. Materiały opracowane na potrzeby poszczególnych warsztatów, prowadzonych w ramach tego Projektu, również zawierały wskazane w § 7 ust. 1 umowy logo Zleceniodawcy oraz informację, że Projekt współfinansuje Samorząd Województwa Mazowieckiego. Zgodnie z umową nr 233/330/19 PSONI 10 stycznia 2020 r. złożyło końcowe sprawozdanie z wykonania zadania publicznego pt. „Droga do włączenia osób z niepełnosprawnościami na rynek pracy – KROK 1 – Przygotowanie zasobów”¹⁸, o którym mowa w art. 18 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Sprawozdanie z wykonania Zadania nr 4 i rozliczenie dotacji na kwotę 278 455,75 zł¹⁹ zostało zaakceptowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej 12 marca 2020 r.²⁰

(akta kontroli tom I, str. 439-561, 565-571, 573, 575-606, 824-828, 832-884)

3. PSONI zrealizowało zakres rzeczowy obydwu objętych kontrolą Projektów.

W projekcie pt. „Samodzielność na co dzień. Program wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną w rozwijaniu samodzielności i niezależności” –

¹⁶ Formularz uczestnika, deklaracja uczestnictwa w projekcie, karty indywidualnego poradnictwa psychologicznego, zawodowego, karta kompetencji uczestnika projektu, lista obecności, klauzula informacyjna RODO, oświadczenie o rezygnacji z udziału w projekcie.

¹⁷ Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy nr 233/330/19.

¹⁸ PSONI dwukrotnie składało wyjaśnienia do sprawozdania, przedkładając w Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej dodatkowe dokumenty – 13 lutego 2020 r. oraz 3 marca 2020 r.

¹⁹ Wszelkie różnice w pozycjach budżetowych (oszczędności), które powstały w trakcie realizacji projektu (np. niższe koszty dojazdu na spotkania, niższy koszt wynajmu sal niż wskazany w rozpoznaniu rynku, niższe rachunki za zakupy poczęstunku dla uczestników, różnice w wysokości składek ubezpieczeniowych dotyczące wynagrodzeń prowadzących) PSONI zwróciło na konto Zleceniodawcy 2644,25 zł, zgodnie z § 10 pkt 2 ust. 3 umowy nr 233/330/19.

²⁰ Pismo nr MCPS.ON/450-4/2019; nr sprawy: 4-1/2019.

Zadanie nr 1 – zgodnie z ofertą i umową – udział wzięło 30 osób z niepełnosprawnościami. Rekrutację przeprowadził specjalista ds. rekrutacji, na podstawie wcześniej ustanowionego Regulaminu. W Zadaniu wzięły udział dwie osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności, 21 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i siedem osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Nikt z uczestników nie wycofał się z Projektu. Wszystkie warsztaty przewidziane w tym Zadaniu były prowadzone w grupach kilkuosobowych i zostały zrealizowane zgodnie z przewidzianym harmonogramem. Wykonano łącznie wszystkie 201 godzin zajęć przewidzianych w ofercie i umowie.

(akta kontroli tom I, str. 278, 425-434)

W projekcie pt. „Droga do włączenia osób z niepełnosprawnościami na rynek pracy – KROK 1- Przygotowanie zasobów” – Zadanie nr 4 – zgodnie z ofertą i umową, udział wzięło 100 osób z niepełnosprawnościami (w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym), w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi, całościowymi zaburzeniami rozwoju, niepełnosprawnościami sprzężonymi. Były to osoby o szczególnych trudnościach w znalezieniu i utrzymaniu pracy, które bez takiej oferty nie są w stanie samodzielnie rozpoznać swojego potencjału zawodowego ani swoich możliwości, ani utrzymać się na rynku pracy. Otwartą rekrutację przeprowadzono na terenie ośmiu powiatów województwa mazowieckiego²¹, zgodnie z wcześniej przyjętym dla tego Projektu Regulaminem. Jedna osoba wycofała się na początku Projektu z powodów zdrowotnych i została zastąpiona uczestnikiem oczekującym na liście rezerwowej. Na potrzeby Projektu opracowano materiały merytoryczne z zachowaniem standardów dostępności dla uczestników (100 kompletów). Dla każdego uczestnika opracowano diagnozę kompetencyjną określającą predyspozycje zawodowe, preferencje danej osoby oraz Indywidualny Plan Działania. Łącznie udzielono wszystkim 100 uczestnikom 4800 godzin wsparcia (zarówno indywidualnie, jak i w postaci warsztatów grupowych). Dzięki podejmowanym w ramach tego Projektu działaniom nawiązano współpracę z lokalnymi podmiotami, działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami i tym samym stworzono podstawy do budowania lokalnych koalicji. W ocenie PSONI, wsparcie tych lokalnych podmiotów pozwoli zachować trwałość wypracowanych rezultatów i podejmować kolejne działania na rzecz kolejnych osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli tom I, str. 624-625, 832-884, tom II, str. 1082)

W przypadku obydwu projektów przeprowadzono monitoring – twardy i miękki – z wykorzystaniem wcześniej przygotowanych formularzy.

(akta kontroli tom I, str. 320-346, 575-606)

W imieniu Zleceniodawcy, MCPS – zgodnie z § 8 umowy nr 232/329/19 – w dniach 27–28 listopada 2019 r. przeprowadziło w PSONI kontrolę dotyczącą prawidłowości realizacji zleconego zadania publicznego w obszarze „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”, pod tytułem „Droga do włączenia osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy – KROK 1 – Przygotowanie zasobów” oraz wykorzystania środków dotacji przekazanych na jego wykonanie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w roku 2019. W Wystąpieniu pokontrolnym²² MCPS zawarło ocenę pozytywną Zadania nr 4, a także pozytywnie oceniło wykorzystanie środków dotacji przekazanych na jego wykonanie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w roku 2019 (do dnia przeprowadzenia kontroli). W związku z powyższą oceną i ustaleniami kontroli MCPS nie sformułowało zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli tom I, str. 888-892)

²¹ Powiaty: miński, nowodworski, otwocki, pruszkowski, radomski (miasto Radom), wołomiński, wyszkowski, m.st. Warszawa, rekrutując grupy 10 – osobowe; w dwóch powiatach wołomiński i wyszkowski - zrekrutowano po dwie grupy 10-osobowe.

²² Pismo MCPS. KN/JK/095 – 67/2019.

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

W działalności skontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

PSONI prawidłowo zrealizowało zadania publiczne zlecone przez Województwo Mazowieckie po rozstrzygnięciu konkursu ofert, zapisane w dwóch umowach z roku 2019 o realizację zadania publicznego. Osiągnęło także zakładane w ofertach rezultaty.

2. Legalność i gospodarność wykorzystania środków

2.1. Spełnienie warunków ubiegania się o dotacje i wymagań dotowanego zadania

Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową, samopomocową, niedochodową, zgodnie z art. 3 ust 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zgodnie ze Statutem, PSONI działa na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, rehabilitacji społeczno-zawodowej tych osób, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym²³. Wspiera ich rodziny oraz tworzy warunki przestrzegania wobec tych osób praw człowieka. Prowadzi ogółem 356 placówek, które wspierają w ciągu roku 30 260 osób. PSONI od 16 lat prowadzi programy rehabilitacji aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, które pozwalają włączyć te osoby w otwarty rynek pracy. Wykorzystuje do tego metodę zatrudnienia wspomaganego, zgodnie ze standardem EUSE²⁴. Od 2006 r. PSONI prowadzi agencję zatrudnienia, w ramach której realizuje doradztwo personalne, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy na terenie RP, prowadzone w biurach Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie (w skrócie Centrum DZWONI). W ciągu 16 lat agencja objęła opieką i wsparciem ponad 3 500 osób z niepełnosprawnościami, z czego ponad 2 500 podjęło zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Ponad 80% osób, które w wyniku działań tej agencji podjęły zatrudnienie, utrzymuje je i rozwija swoje ścieżki zawodowe. W ostatnich latach – z uwagi na ograniczone środki finansowe – wsparcie takie ma również ograniczony zakres, ale mimo wszystko, rocznie średnio 150 takich osób podejmuje zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

(akta kontroli tom I, str. 3-4, 11-47)

2.2. Prawidłowość dokumentowania kosztów oraz sporządzania sprawozdań w związku z realizacją zadań finansowanych ze środków PFRON.

PSONI miało dokumentację opisującą zasady (politykę) rachunkowości. Był to dokument pt. „Zasady/Polityka/ rachunkowości w Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intellektualną”, przyjęty uchwałą Zarządu Głównego PSONI nr 53 z dnia 25 stycznia 2019 r.²⁵

Zgodnie z umowami o realizację zadania publicznego, PSONI prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo – księgową i ewidencję księgową – oddzielnie dla każdego ze zleconych zadań. Wszyscy realizujący zadania w obu projektach byli zatrudnieni na podstawie umów – zlecenia, umowy o współpracę (jedna umowa dotycząca przygotowania materiałów w Zadaniu nr 4) oraz porozumień

²³ Zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573, ze zm.).

²⁴ EUSE – European Union of Supported Employment – tj. Europejska Unia Zatrudnienia Wspomaganego.

²⁵ Polityka rachunkowości, zgodnie z art. 10 ustawy o rachunkowości, obejmowała: wykaz kont syntetycznych (księgi głównej), zasady ewidencji księgowej operacji gospodarczych na kontach syntetycznych (księgi głównej), zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania i rozliczania wyniku finansowego, zasady prowadzenia ewidencji analitycznej na kontach ksiąg pomocniczych.

wolontariackich²⁶, do których wystawiono rachunki, na podstawie rozliczenia indywidualnych kart pracy wolontariusza.

PSONI dla potrzeb każdego z obu realizowanych projektów prowadziło w zespole kont nr 500 wyodrębnioną ewidencję księgową i wyodrębnioną ewidencję analityczną²⁷. Spełniono zatem warunek określony w § 6 ust. 1 umów zawartych z Województwem Mazowieckim i oddzielnie dla każdego z dwóch Projektów *prowadzono wyodrębnioną dokumentację finansowo – księgową oraz ewidencję księgową zadania publicznego dla zdarzeń dotyczących realizacji obu Projektów, która umożliwiła identyfikację poszczególnych operacji. Opisywano ją zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁸*. Księgi rachunkowe, dowody księgowo oraz dokumenty równoważne wartości dowodowej były zgodne ze stanem rzeczywistym i zasadami realizacji projektu. Wydatki były zgodne z postanowieniami umów dla obydwu Projektów. Miały zatwierdzony zakres przedmiotowy, harmonogram i plan finansowy. Zostały prawidłowo sklasyfikowane wg kategorii i źródeł finansowania projektów, zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości (art. 21-23).

W okresie objętym kontrolą PSONI nie prowadziło działalności odpłatnej, nie rozliczało kosztów ryczałtem ani nie było płatnikiem VAT. Nie realizował też w trakcie prowadzenia Zadania nr 1 i Zadania nr 4 innych zadań o tożsamym zakresie merytorycznym dla osób z niepełnosprawnościami. Koszty związane z realizacją Projektów były kosztami kwalifikowalnymi w wartościach brutto, które były niezbędne do realizacji tych zadań.

Dla każdego z obu projektów przeprowadzono badanie szczegółowe próby pięciu umów zlecenia lub umów o współpracę – wraz z dowodami księgowymi dla tych umów oraz pięciu rachunków za zwrot kosztów dojazdu (na podstawie oświadczenia) lub zakupów na potrzeby projektu. Badano i analizowano dowody dotyczące usług na podstawie umów zleconych z osobami fizycznymi, listy płac i ewidencje czasu pracy, porozumienia wolontariackie, faktury VAT. Badaniem objęto w sumie 25 dowodów księgowych²⁹ na łączną kwotę 49 750,81 zł³⁰. Wydatki dotyczyły zakresu stosownych umów, zostały poniesione w okresie realizacji zadania, zgodnie z warunkami określonymi w umowach.

Zgodnie z art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości, badane dowody księgowo były kompletne i wolne od błędów rachunkowych oraz zawierały wymagane dane, w tym potwierdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca i roku oraz dekretację i podpis głównej księgowej.

Zbadane dokumenty księgowo, dokumentujące zdarzenia z realizacji projektów były opatrzone na odwrocie pieczęcią Zarządu Głównego PSONI oraz zawierały naniesione w sposób trwały następujące opisy: płatne ze środków przekazanych przez samorząd województwa mazowieckiego w ramach stosownej umowy (numer i data zawarcia umowy), opis merytoryczny dokumentu, daty i podpisy osób sprawdzających pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, opis finansowania, dekretację. W przypadku umów-zlecenia/umowy o współpracę – było to potwierdzenie wykonania pracy, protokół odbioru, data i podpis Dyrektora Biura Zarządu Głównego PSONI.

(akta kontroli tom I, str. 48– 119, tom II, str. 898-902, 904–906, 918, 920–922, 1046, 1064–1067)

²⁶ W przypadku Zadania nr 1 podpisano cztery porozumienia wolontariackie, a w przypadku Zadania nr 4 – osiemnaście takich porozumień.

²⁷ Konta wraz z analityką: Zadanie nr 1: konto nr 500-516; Zadanie nr 4: konto nr 500 – 517.

²⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

²⁹ Dla zadania nr 1 – osiem, a dla Zadania nr 4 – siedemnaście.

³⁰ W przypadku Zadania nr 1 – 8 881,31 zł, tj. 32,9% środków, a Zadania nr 4 – 40 869,50 zł, tj. 14,54% środków.

Stosownie do § 3 pkt 5 ust 2 obu umów, wkład pracy wolontariuszy został rozliczony na podstawie porozumień wolontariackich oraz kart pracy wolontariuszy. W przypadku Zadania nr 1 – dla czterech podpisanych porozumień wolontariackich, a w przypadku Zadania nr 4 – dla osiemnastu takich porozumień. Analiza kosztów własnych osobowych dla objętych kontrolą projektów wykazała, że ewidencjonowanie i rozliczenie godzin pracy wolontariuszy wykonano prawidłowo.

(akta kontroli tom I, str. 356–358, 366–422, 630–642, 644-823)

PSONI zrealizowało zadania ze środków określonych w umowach z Województwem Mazowieckim. Kwoty przyznane PSONI na realizację skontrolowanych zadań były niższe od wynikających ze złożonych wniosków. Z przyznanych środków PSONI wykorzystwała ponad 99%³¹. W przypadku Zadania nr 1 – kwota przyznana wyniosła 29 990,00 zł, z czego PSONI wykorzystowało 26 826,12 zł (99,39%), a w przypadku zadania nr 4 – kwota przyznana wyniosła 281 100,00 zł, z czego PSONI wykorzystowało 278 455,75 zł (99,05%). Środki niewykorzystane zostały zwrócone na rachunek bankowy Zleceniodawcy (Województwa Mazowieckiego) – w przypadku Zadania nr 1 – kwota zwrócona 23 grudnia 2019 r. wyniosła 164,88 zł, a w przypadku Zadania nr 4 – kwota zwrócona 23 grudnia 2019 r. wyniosła 2 644,25 zł.

W przypadku obydwu skontrolowanych zadań PSONI wykazała wkład własny, niefinansowy, w łącznej kwocie 78 620,00 zł (Zadanie nr 1 – 7 520,00 zł, Zadanie nr 4 – 71 100,00 zł). Wkład pracy własnej był świadczony na podstawie porozumienia o wykonywanie świadczeń wolontarystycznych³². Zawarte porozumienia określały czas wykonywania zadań, harmonogram ich realizacji oraz zakres obowiązków. Według ewidencji, wolontariusze przepracowali łącznie 1428 godz. (Zadanie nr 1 – 188 godz., Zadanie nr 4 – 1240 godz.).

Stawki godzinowe dla personelu merytorycznego i wolontariuszy w poszczególnych Projektach zostały skalkulowane na podstawie stawek rynkowych na tożsamych stanowiskach i odpowiadały stawkom obowiązującym w PSONI przy realizacji innych projektów o podobnej wartości i zakresie terytorialnym. W skontrolowanych projektach obowiązywały zróżnicowane stawki wynagrodzeń. Różnicowanie wynikało z zakresu merytorycznego zadań, zakresu terytorialnego projektu oraz stopnia złożoności projektu (dla stawek stanowisk administracyjnych).

W Zadaniu nr 1 pt. „Samodzielni na co dzień. Program wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną w rozwijaniu samodzielności i niezależności” obowiązywały dwa rodzaje stawek:

- 1) personel merytoryczny – trenerzy prowadzący zajęcia warsztatowe grupowe – 40,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli dotyczyło³³);
- 2) personel administracyjny:
 - a. koordynacja projektu – 44,50 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli dotyczyło);
 - b. obsługa finansowo – kadrowo – księgowo – 40,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeżeli dotyczyło).

W Zadaniu nr 4 pt. „Droga do włączenia osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy – KROK 1 – Przygotowanie zasobów” również obowiązywały dwa rodzaje stawek:

- 1) personel merytoryczny:

³¹ Wyjaśnienia w odwołaniach nr 13 i 19.

³² Zadanie nr 1 – cztery takie porozumienia, a Zadanie nr 4 – osiemnaście porozumień.

³³ Zleceniobiorcy wykonujący tożsame rodzajowo zadania otrzymywali takie same stawki godzinowe. Jeżeli wystąpiły różnice, to wynikały to z indywidualnej sytuacji ubezpieczeniowej i podatkowej danej osoby.

- a. specjaliści prowadzący zajęcia indywidualne (np. psycholog, doradca zawodowy, trener pracy) – 70,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli dotyczyło);
 - b. specjaliści prowadzący zajęcia grupowe (warsztaty) – 90,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli dotyczyło);
 - c. specjaliści do spraw rekrutacji i organizacji – 60,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli dotyczyło);
- 2) personel administracyjny:
- a. obsługa finansowo – księgowo i kadrowa – 40,00 zł za godzinę (wraz z kosztami pracodawcy, jeśli wystąpiły);
 - b. koordynacja projektu – 50,00 zł za godzinę (wycena wartości pracy wolontariusza).

W przypadku zakupu usług na rynku stosowane są zasady konkurencyjności lub rozeznanie rynku, w zależności od wartości wydatków. W przypadku skontrolowanych projektów, zgodnie z prawem, nie zachodziła konieczność stosowania zasady konkurencyjności. Natomiast w przypadku wynajmu sal do prowadzenia zajęć grupowych oraz zakupu wyżywienia prowadzono pisemne rozeznanie rynku (zapytania, formularze).

(akta kontroli tom II, str. 904-906)

Całkowite koszty Zadania nr 1 wyniosły 34 346,12 zł, w tym kwota niefinansowego wkładu własnego – 7520,00 zł (rozliczono 100% tej kwoty); Województwo Mazowieckie przekazało kwotę 26 991,00 zł, z czego wykorzystano 26 826,12 zł (99,39%). Niewykorzystaną kwotę w wysokości 164,88 zł zwrócono 23 grudnia 2019 r. na rachunek bankowy Zleceniodawcy (Województwa Mazowieckiego). Wobec tego rozliczenie Projektu zostało uznane 31 stycznia 2020 r. Wydatki z tego Projektu zostały faktycznie poniesione, są zgodne z projektem, wymaganiami zawartymi w umowie oraz zostały uwzględnione w harmonogramie rzeczowo – finansowym i udokumentowane. Były wydatkami kwalifikowalnymi.

Całkowite koszty Zadania nr 4 wyniosły 349 555,75 zł, w tym kwota niefinansowego wkładu własnego – 71 100,00 zł (rozliczono 100% tej kwoty); Województwo Mazowieckie przekazało kwotę 281 100,00 zł, z czego wykorzystano 278 455,75 zł (99,05%). Niewykorzystaną kwotę w wysokości 2644,25 zł zwrócono 23 grudnia 2019 r. na rachunek bankowy Zleceniodawcy (Województwa Mazowieckiego). Wobec tego rozliczenie Projektu zostało uznane 12 marca 2020 r. Wydatki z tego Projektu zostały faktycznie poniesione, są zgodne z projektem, wymaganiami zawartymi w umowie oraz zostały uwzględnione w harmonogramie rzeczowo – finansowym i udokumentowane. Były wydatkami kwalifikowalnymi.

Sprawozdania końcowe realizacji obydwu projektów za okres finansowania zostały przekazane terminowo. Analiza danych ujętych w sprawozdaniach końcowych wykazała, że podane w nich kwoty były zgodne z zapisami na właściwych kontach analitycznych za okres objęty rozliczeniem. W sprawozdaniach końcowych przedstawionych Województwu Mazowieckiemu wykazano koszty kwalifikowalne, co stwierdzono przy badaniu omawianej wcześniej próby pięciu umów z każdego Projektu.

(akta kontroli tom I, str. 5-9, 425-434, 832-885, tom II, str. 916, 1044)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności skontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

PERSONI spełniało warunki ubiegania się o dotację oraz wymagania dotowanych przez Województwo Mazowieckie zadań. Prawidłowo dokumentowało koszty, a także prawidłowo sporządziło sprawozdania z zadań realizowanych ze środków PFRON,

przyznanych przez Województwo Mazowieckie. Środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem wynikającym z zawartych umów, a niewykorzystane kwoty zwrócono terminowo na rachunek bankowy Zleceniodawcy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 29 września 2022 r.

Kontroler
Maria Smereczyńska
Radca Prezesa NIK

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis